

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

«Люблю тебе я, мила Батьківщино...»

Методичні поради
організаторам дитячого читання
до 210-річчя від дня народження Євгена Гребінки
(серія «Великі Українці»)

Київ — 2022

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

*«Люблю тебе я, мила
Батьківщино...»*

Методичні поради
організаторам дитячого читання
до 210-річчя від дня народження Євгена Гребінки
(серія «Великі Українці»)

УДК 027.625:[021.4:8

Л 93

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко
Укладач Ю. В. Осадча
Літературний редактор О. А. Кадькаленко

«Люблю тебе я, мила Батьківщина...» : метод. поради до 210-річчя від дня народж. Є. Гребінки / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Ю. В. Осадча — Київ : НБУ для дітей, 2022. — 20 с.

Методичні поради із серії «Великі Українці» присвячені 220-річчю від дня народження видатного українського письменника Євгена Гребінки (1812-1848). Вони містять короткий огляд його життя і творчості, а також розробки заходів. Матеріали адресовані працівникам бібліотек, які надають інформаційні послуги дітям і педагогам.

© Національна бібліотека України для дітей

2 лютого 2022 року минуло 210 років від дня народження відомого українського письменника Євгена Гребінки. В українську літературу першої половини XIX століття він увійшов як поет, байкар і прозаїк, активний учасник літературного процесу 1830–1840-х років, коли нова українська література, народжена творами Івана Котляревського і Григорія Квітки-Основ'яненка, усе більше набувала ваги у суспільстві.

Майбутній автор байки «Ведмежого суду» народився на Полтавщині в родині поміщика, відставного гусарського офіцера Павла Гребінки та доньки пирятинського козака Надії Чайковської. «Чи знаєте ви Пирятин?», – із щирим захопленням запитував він згодом своїх читачів на сторінках історичного роману «Чайковський». Любов до родинного гнізда, батьківського хутору Убіжище (зараз – село Мар'янівка Пирятинського району), до неповторної природи Полтавщини він проніс крізь усе своє життя, більша частина якого минула поза межами України. Початкову освіту Євген здобув вдома, згодом продовжив навчання в одному із найпрогресивніших навчальних закладів свого часу – Ніжинській гімназії вищих наук князя Безбородька (1825-1831 рр.), яка за своїм статусом дорівнювала університету. Ще гімназистом Гребінка брав участь у виданні рукописних журналів разом із Миколою Гоголем та Нестором Кукольником, на цей же період припадають його перші літературні спроби, а в останній рік навчання надрукував перший вірш «Рогдаєв Пир» на сторінках «Українського альманаху».

Після закінчення гімназії Євген Гребінка повернувся до Полтави, вступив на військову службу, яка закінчилася, так і не розпочавшись – вже через кілька місяців він вийшов у відставку. Через три роки, опинившись у Петербурзі, почав працювати спершу як чиновник, а згодом – як педагог, лишаючи при цьому серце в Україні («Тіло моє було в столиці, а душа далеко – в рідному степу, під солом'яною покрівлею маленького будиночка»)¹, а увесь свій вільний час віддаючи творчості. У 1834 році його збірку байок «Малоросійські приказки» тепло зустріли читачі (через два роки відбулося її перевидання), а Євгену Гребінці судилося стати найвизначнішим байкарем першої половини XIX століття. Він урізноманітнив форми викладу байок (монологічні («Цап», «Пшениця»), «Школяр Денис») та діалогічні («Ячмінь») і не приховував, що місцем їх дії є Україна, яка вгадується не лише за пейзажем, але й за колоритом характерів. Темою байок є показ окремих боків українського життя, побут і звичаї чиновництва, поміщицька сваволя та пригнічення кріпаків. Байки Гребінки органічно пов'язані з народними приказками і прислів'ями (в основі байки «Верша та Болото» – мотив народного прислів'я «Насміялася верша з болота, аж і сама

¹ Шаповал К. 210 років із життя народження Євгена Гребінки: факти з життя і творчості літератора // Суспільне. Культура. — 2022 — 2 лют. — Режим доступу: <https://suspinle.media/101409-doviku-ne-zabudu-ak-ziv-u-poltavskij-gubernii-209-rokiv-z-narodzenna-evgena-grebinki/>

в болоті»; повчання байки «Школяр Денис» взято з прислів'я «Пани б'ються, а в мужиків чуби тріщать» тощо). Незмінною у байках лишається нота любові до рідного краю:

Хто знає Оржицю? Ануте, обзивайтесь!
Усі мовчать. Гай-гай, які шалопаї!
Вона в Сулу тече, у нашій стороні.
(Ви, братця, все-таки домівки не цурайтесь!)
На річці тій жили батьки мої...²

У 1835 Гребінка дебютував як прозаїк з оповіданням «Малоросійські перекази», через два роки видав збірник «Оповідання пирятинця»; у 1838 році опублікував уривки із поеми «Богдан». Його романтичні вірші відразу набули неабиякого розголосу, а деякі з них стали народними романсами. Гребінці належить також кілька українських ліричних поезій, що виникли на ґрунті народної творчості («Човен», «Українська мелодія», «Ні, мамо, не можна нелюба любить» та ін.).

Однак найбільш помітний слід він залишив у тогочасному літературному процесі. Його участь у долі Тараса Шевченка є воістину неоціненою. Саме він (поруч із Іваном Сошенком) був серед тих українців, без самовідданої допомоги яких було б неможливим звільнення Тараса з кріпацтва. Саме Гребінка (і це відомо зі спогадів людей, які знали молодого Тараса) наполегливо дбав про те, аби ввести вчорашнього кріпака, геніально обдарованого митця до товариства освічених людей, прагнув створити максимально сприятливі умови, за яких би міг найкращим чином розвиватися його таланти. Від нього Тарас Шевченко «одразу ж прочитав усю тоді дуже скупеньку українську літературну продукцію, а також збірники українських народних пісень та «Історію Малої Росії» Бантиша-Каменського... Вертаючись із праці в місті на своє Горіще, Шевченко влітку 1837 р. читав усе, що давав йому Гребінка»³. Взимку 1839 р. Євген Гребінка познайомив майбутнього Кобзаря зі своїм добрим приятелем – українським істориком М. Маркевичем, завдяки йому Шевченко вперше прочитав «Історію Русів», розкрив для себе «Запорожскую старину» І. Срезневського. Звідси і палка любов до Козаччини, і «Тарасова ніч». Гребінка першим помітив непересічний поетичний хист Шевченка. Це сталося з приводу смерті Котляревського. Тарас Шевченко, схвильований цією сумною подією, написав тоді елегію, яку наважився показати своєму наставнику, а потім, отримавши похвалу поета-земляка, відкрився перед ним зі своєю поетичною творчістю. Беззаперечна й роль Гребінки у народженні першого видання Шевченкового

² Гребінка Є. Школяр Денис. — Київ, 1988. — С.13

³ https://www.grebenka.com/index/evgen_grebenka_i_taras_shevchenko/0-620

«Кобзаря». За спогадами поміщика Мартоса, який і дав кошти на книгу, він узяв почитати Тарасів рукопис і показав його Гребінці. Той захопився, дещо відредагував, і спільними зусиллями – Мартос виступив спонсором, а Гребінка «долав» цензуру – 1840 року «Кобзар» побачив світ. Вдячний Шевченко написав акварельний портрет Гребінки, а до «Кобзаря» увійшов вірш «Перебендя» з присвятою Євгену Петровичу. Велику роль в українській літературі відіграв і виданий Гребінкою у 1841 р. альманах «Ластівка», який окрім власних містив також твори Левка Боровиковського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Віктора Забіли, Івана Котляревського, Тараса Шевченка, зокрема уривок із поеми «Гайдамаки».

У 1843 році разом із Шевченком Гребінка відвідав Україну. Тоді ж був надрукований його історичний роман «Чайковський» – вершина творчості Гребінки-прозаїка – із епіграфами, взятими із «Кобзаря». Цей роман Іван Франко називав улюбленим твором галицько-руської молоді 60–70-х років. Створено його на основі родинних переказів, оскільки мати Гребінки походила з роду Чайковських. У романі Гребінка з теплою, любов'ю та гордістю за славне минуле свого народу зобразив суворе життя козаків, їхню мужність і вірність у коханні і дружбі. Заплутана інтрига і напружений сюжет, докладний опис козацького побуту, ліричні відступи «останнього із роду» Чайковських принесло твору заслужену читацьку любов, а поруч із «Чорною Радою» Пантелеймона Куліша «Чайковського» можна вважати одним із перших історичних романів української літератури.

У 1844 році Євген Гребінка одружився із Марією Ростенберг – тією самою, чий «очі чорнії» полонили його мало не з першого погляду, а читачам і слухачам подарували один із найвідоміших та найпопулярніших романсів. Плідно продовжуючи займатися літературою (усього за 15 років було надруковано понад 50 повістей і романів, серед яких читачами і критикою високо оцінювалися «Кулик», «Доктор», «Пригоди синьої асигнації»), Гребінка не забував і педагогічну діяльність, про що свідчить відкриття ним у маєтку дружини школи для селянських дітей. Завадою на реалізації подальших планів було слабе здоров'я: перехворіти на сухоти в середині позаминулого століття вважалося смертним вироком. Письменник пішов із життя після важкого запалення легень 15 грудня 1848 року, благуючи перед смертю, щоб його поховали в рідному Убіжище. Остання воля автора виконана – він спочиває у тому ж місці, звідки пішов у великий світ...

Для ознайомлення із біографією та творчістю Євгена Гребінки рекомендуємо ознайомити читачів-учнів 8-9 класів із презентацією «Євген Гребінка: 210 років від дня народження» (додаток 1)⁴. За допомогою ілюстрацій та текстового матеріалу в ній подано цікаві факти із життя письменника та різно-

4 Див. за посиланням: <https://www.slideshare.net/nbkidskiev/ss-252172412>

бічно характеризується його творчість. Цікавим буде проведення літературних бліц-хвилинок за темою «Між Сковородою та Глібовим: байки Євгена Гребінки», «Гребінка і Кобзар: як сплелися долі», «Дума про Олексія-Поповича і роман «Чайковський», «Кохання з першого погляду: Євген Гребінка і Марія Ростнеберг». Не обминаючи ігрові форми популяризації літератури, у тому числі й інтерактивні, пропонуємо також квест «Слово і доля Євгена Гребінки» (додаток 2)⁵. Заходи із квесту можна проводити як в режимі онлайн, так і офлайн. Особливу увагу радимо звернути на байки Євгена Гребінки, а оскільки він святкує свій ювілей в один рік зі своїм попередником Григорієм Сковородою (300 р.) та наступником Леонідом Глібовим (195 р.), то варто, об'єднавши ювілярів, провести для читачів-учнів 8-9 класів гру «Байки? Байки! Байки» (додаток 3)⁶.

Євген Павлович Гребінка прожив усього 36 років, але залишився в українській літературі як самобутній поет-лірик, автор блискучих байок, визнаний майстер прози, перекладач, педагог, видавець, громадський діяч. І все ж будьмо відверті: якщо про Гребінку щось і пам'ятає «широкий читач», то у першу чергу – як про творця «Ведмежого суду», «Рибалки» та інших знаменитих байок. Навіть про авторство романсу «Очі чорнії» здогадується далеко не кожний. Отак і виходить, що чудовий майстер слова вже не одне десятиліття перебуває, по суті, на периферії громадської уваги. Ювілей одного із визначних українських письменників першої половини ХІХ століття – це добра нагода привернути увагу читачів до його життя і творчості.

5 Інтерактивні форми заходів див.: за посиланнями після назв локацій

6 Інтерактивні форми заходів див.: Ч. 1 – <https://learningapps.org/26125227>

Ч. 2 – <https://learningapps.org/26125415>

СЛОВО І ДОЛЯ ЄВГЕНА ГРЕБІНКИ

Квест із популяризації творчості для читачів-учнів 8-9 класів

Мета: популяризувати творчість Євгена Гребінки та літературу про його життєвий і творчий шлях.

Обладнання: столи для станцій; друкований матеріал (назви станцій, маршрути, картки із завданнями); олівці, ручки, папір; подарунки та заохочувальний приз для команди, що прийшла другою.

Умови. У грі беруть участь дві команди. Учасники повинні бути мінімально підготовленими – їм слід знати хоча б біографію ювіляра. Обидві команди отримують інструкції щодо гри. Після вступного слова бібліотекаря команди за жеребкуванням обирають порядок пересування за маршрутом: літеру «А» чи «Б» (під час квесту в залежності від пересування літери будуть змінюватися). Команди мають пройти 6 станцій. Виграє та команда, яка першою дісталася до фінішу.

Зупинка перша.

Кожному твору – свій жанр.

<https://learningapps.org/26126197>

Завдання: Підібрати пару «твір-жанр».

Обладнання: картки із назвами творів та жанрів.

Ведмежий суд	Роман
Українська мелодія	Романс
Рибалка	Оповідання
Пригоди синьої асигнації	Повість
Чайковський	Байка
Очі чорнії	Вірш
Лікар	Оповідання
Човен	Байка
Лебідь і гуси	Поема
Богдан	Байка

«Ведмежий суд». Байка.

«Рибалка». Байка.

«Лебідь і гуси». Байка.

«Човен». Вірш.

«Українська мелодія». Вірш.

«Чайковський». Роман.

«Лікар». Повість.

«Очі чорнії». Романс.

«Пригоди синьої асигнації».

Оповідання.

«Богдан». Поема.

Зупинка друга.

Слово до слова – оце і байка...

Завдання: Скласти назви байок із різних слів.

Обладнання: картки словами – назвами байок.

школяр	гай	сонце
сокири	болото	дзвінниця
вишня	Денис	гуси
дядько	огонь	лебідь
суд	сонце	горобці
ведмежий	хмари	вовк

(«Ведмежий суд», «Лебідь і гуси», «Гай та сокири», «Сонце та хмари», «Горобці та вишня», «Вовк і огонь», «Верша та болото», «Дядько на дзвінці»).

Зупинка третя.

Допомогти байкарю (вікторина із вибором вірної відповіді).

Завдання: Підібрати риму до байки.

Обладнання: картки із римами та уривками з байок.

Текст	Рима	Байка
Отара ж попаски попхалась навмання. Орлу се по нутру; зложивши моцні крила, Опукою згори – аж вітром зашуміло – Орел ушкварив на ...	ягня вороненя коня	«Ворона та ягня»
«Хазяїна не раз я проклинав, – Тепер зовсім не той хазяїн став: У мене вдовіль їсти й пити, Несуть мені і солі, і крупів, Овса і висівок; наїстись трьом би стало». Аж тут хазяїн шасть у хлів І, взявши за роги Вола, під ніж повів, Бо, сказано, його годовано ...	чимало на сало замало	«Віл»
«Пора, – Вовк думає, – у лози удирать!» Ну що б собі їти? – ні, треба попросяться: Скажений захотів Огонь поцілувать, І тільки що простяг своє в багаття рило, А полом'я його дощенту ...	перекрило обсмалило підпалило	«Вовк та Огонь»

<p>І зліз мій дядько на дзвоницю Та, знай, гука: «Оце кумедія яка! Всі люди на землі мов ті перепелиці: Здається більший з них не більше п'ятака... Так ось коли я їх як треба розібрав!» А мимо йдучи, хтось на дядька показав Та, далєбі, мене спитав: «Що то таке, чи щур, чи горобець...?»</p>	<p><i>дрібненький сіренький маленький</i></p>	<p>«Дядько на дзвінниці»</p>
<p>І завелась на ставі геркотня, Гусине діло закипіло: Таскають, грязь і глей, зо дна Да мажуть Лебеда, щоб пір'я посіріло. Обмазали кругом – і трохи галас стих; А Лебедь плись на дно – і випурнув ...</p>	<p><i>як сніг як міг без ніг</i></p>	<p>«Лебідь та гуси»</p>
<p>Аж дивляться, іде Петро Деркач – Розумний чоловік і в конях силу знає, – Іде і здалеку чуприною киває. Прийшов – і весь базар нікчемний розігнав, І сміло до Коня побрався потихеньку, Все свистячи, повагом, помаленьку, Все гладив, подивлюсь – уже і ... Пани! чи чули, як Деркач коня поймав?</p>	<p><i>загнуздав осідлав заганяв</i></p>	<p>«Злий кінь»</p>
<p>Ось слухай. У мене недавно на городі Червона Рожа зацвіла, І треба ж, на біду, край неї Хміль пустився! І спершу гарно страх з сусідкою він жив. Дивлюсь, аж приятель за гілку зачепився, А трохи згодом глядь — всю Рожу оповив. І бідная вона змарніла, Поблідла, далі ...; А проклятуший Хміль, як рута, зеленів.</p>	<p><i>почорніла пожовтіла побіліла</i></p>	<p>«Хміль та рожа»</p>
<p>Пізнавши шкапа шлях додому, Смикнула раз, другий – і хлопця понесла. Хоть здержав він її, да злість його взяла; Хотів би проучить, да бить її боявся, А треба ж і себе чим-небудь показати, Так по оглоблям ну малахаєм Як тільки пан із паном зазмагався, Дивись – у мужиків чуприни вже тріщать.</p>	<p><i>кидаєть кусаєть шмагати</i></p>	<p>«Школяр Денис»</p>

Дивлюсь — і Хмарами півнеба замостило, На Сонечко мов ніччю налягло. А Сонце вище ... І Хмари ті позолотило.	підійшло <i>підповзло</i> підплило	«Сонце та хмари»
---	--	---------------------

Зупинка четверта.

Пригоди за чергою: хронологічна лінійка (роман «Чайковський»).
<https://learningapps.org/26125909>

Завдання: Розташувати події роману у хронологічній послідовності.

Обладнання: пронумеровані назви карток, на яких зазначені події роману.

1. Чайковський – сотник у Пирятину.
2. Татари йдуть!!! Заповіт полковника підроблено.
3. Втеча на Січ – подалі від гніву батька коханої!
4. Кохання між поповичем та дочкою полковника
5. Кому – весілля, кому – домовина... Дукат на згадку.
6. «Киньте мене, грішного, у море!».
7. Мати вбиває власну дитину, сама того не знаючи. Ось до чого призводить підступність.
8. Щоб врятуватися від смерті, потрібно: одружитися із нелюбою або... змінити ім'я.
9. Останній нащадок Чайковських помирає далеко від дому, згадуючи рідний Пирятин.
10. Новий писар на Січі.
11. Жінка – у Січі????
(4, 3, 10, 6, 11, 8, 5, 2, 7, 1, 9)

Зупинка п'ята.

Хто є хто у романі «Чайковський»?:
слова із літер (герої роману «Чайковський»).
<https://learningapps.org/26126645>

Завдання: користуючись таблицею, вгадати імена героїв роману «Чайковський».

Обладнання: таблиця із літерами

е	н	ь	Г	е
т	М	а	я	т
с	а	н	н	а
о	р	и	а	н
в	р	П	в	к
х	и	й	І	и
л	е	і	р	ц
О	к	с	е	Г

Головний герой роману «Чайковський». (*Олексій*)
Кохана головного героя. (*Марина*)
Лубенський полковник. (*Іван*)
Запорізьке прізвисько козака Микити. (*Прихвостень*)
Дівчина, яка не пережила відмови коханого. (*Тетяна*)
Довірена особа лубенського полковника. (*Герцик*)

Зупинка шоста.

«Євген Гребінка: Біо-гео-творчо-істо-графія».

Вікторина із вибором вірної відповіді.

<https://learningapps.org/26125559>

Яка історична подія відбулася у рік народження Євгена Гребінки?

Нашесть Наполеона;
Повстання декабристів;
Відміна кріпосного права.

Сучасна назва населеного пункту, де народився відомий поет, прозаїк і байкар.

Убіжище;
Мар'янівка;
Пирятин.

Учбовий заклад, де здобув освіту Євген Гребінка.

Університет;
Школа;
Гімназія вищих наук.

Хто вчився разом із ним?

Пантелеймон Куліш;
Микола Гоголь;
Тарас Шевченко.

Що об'єднало Євгена Гребінку і Тараса Шевченка?

Участь у Кирило-Мефодіївському товаристві;
Викуп Шевченка із кріпацтва та видання «Кобзаря»;
Організація школи для селянських дітей.

Який вірш Тарас Шевченко присвятив Євгену Гребінці?

«Тополя»;
«Причинна»;

«Перебедня».

Як називали сучасники Євгена Гребінку?
Найвідомішим українським прозаїком;
Творцем української байки;
Видатним українським поетом.

Історичний роман «Чайковський» був написаний:
За родинними переказами;
За народною думою про Олексія Поповича;
Обидва варіанти є вірними.

Негативним героєм у романі «Чайковський» є...
Козак Микита Прихвостень;
Кошовий Грицько;
Герцук, довірана особа лубенського полковника.

Ким став на Січі Олексій-попович?
Писарем;
Кошовим;
Курінним отаманом.

Що допомогло Олексію під час бурі урятувати козацькі чайки і стати Чайковським?

Кмітливість;
Особиста хоробрість;
Здатність до самопожертви, щира молитва і каяття у своїх гріхах.

Які звичаї запорожців у романі відіграють вирішальну роль у житті героїв?
На Січі ніколи не було жінок;
При вступі до запорізького коша новачку змінювали прізвище;
Обидва варіанти є вірними.

Який вірш Євгена Гребінки став піснею?
«Ні, мамо, не можна нелюба любити...»;
«Українська мелодія»;
«Човен».

Який композитор вперше написав музику до романсу «Очі чорнії»?
Микола Лисенко;
Людвіг Ван Бетховен;
Флоріан Герман.

БАЙКИ? БАЙКИ! БАЙКИ...

*Гра «факт-фейк» для читачів-учнів 8-9 кл.
(за творчістю Г. Сковороди, Є. Гребінки та Л. Глібова)*

Мета. Популяризація творчості українських байкарів.

Обладнання. Таблиця з питаннями та відповідями (для ведучого), 42 картки із номером питання (ведучий дає номери до питань довільно; у даній таблиці вони подані для зручності) і по 21 картці із написами «факт!» і «фейк!».

Умови. Гра створена за принципом гри у карти. Кількість учасників – від 2 до 4. На першому етапі кожному гравцеві навмання роздаються по 2 карти із номером питання і 2 картки із відповідями «факт!» чи «фейк!» (після того усі картки, які залишилися, змішуються).

Перший хід визначається жеребкуванням. Гравець викладає на стіл картку із питанням, наступний (за годинниковою стрілкою) повинен викласти картку «факт!» або «фейк!», ведучий оцінює відповідь. Якщо відповідь вірна, учасник також викладає картку із питанням, якщо невірна – відповідь повинен дати наступний (вже третій) учасник.

Після першого раунду гравці беруть навмання стільки карток, щоб на руках у кожного знову було по 6 карток.

Так проходять усі раунди. Виграє той, хто першим звільниться від своїх карток. При більш ускладненому варіанті ведучий після кожного раунду може підрахувати кількість ходів кожного учасника, оцінюючи в 1 бал хід із питанням і 2 – із вірною відповіддю, і тоді переможцем стане той, хто в кінці гри назбирає якомога більше балів.

1.	Байка – алегоричний твір повчального змісту.	Факт!
2.	Байки пишуться тільки у віршах.	Фейк! (Байки пишуть і віршами, і прозою).
3.	Першим байкарем був грецький поет Езоп.	Факт!
4.	Першим українським байкарем був Леонід Глібов.	Фейк! (Григорій Сковорода).
5.	Творцем української байки за життя назвали Євгена Гребінку.	Факт!

6.	Українські байкарі Григорій Сковорода, Євген Гребінка та Леонід Глібов творили у XVIII ст.	Фейк! (У XVIII ст. творив тільки Г. Сковорода).
7.	Українські байкарі Григорій Сковорода, Євген Гребінка та Леонід Глібов святкують свої ювілеї одночасно.	Факт!
8.	Григорій Сковорода, Євген Гребінка та Леонід Глібов не писали більше нічого, окрім байок.	Фейк! (Усі три письменники працювали у різних жанрах літератури).
9.	Три українських байкаря були уродженцями Полтавщини.	Факт!
10.	Григорій Сковорода народився у селі Чорнухи, Євген Гребінка – у мастку Убіжище, а Леонід Глібов – у Полтаві.	Фейк! (Леонід Глібов народився у селі Великий Поділ).
11.	Григорій Сковорода за життя не видав жодної байки.	Факт!
12.	Євген Гребінка став автором народної пісні «Стоїть гора високая».	Фейк! (Леонід Глібов).
13.	Леонід Глібов навчався у тому ж навчальному закладі, що і Євген Гребінка.	Факт!
14.	Євген Гребінка більшу частину свого життя провів на військовій службі.	Фейк! (Розпочавши службу, він майже одразу вийшов у відставку).
15.	Григорій Сковорода мандрував майже все доросле життя.	Факт!
16.	Леонід Глібов жив і помер у Києві.	Фейк! (У Чернігові).
17.	Вірші «Всякому городу нрав і права» (Г. Сковорода), «Журба» (Л. Глібов), «Ні, мамо, не можна нелюба любить» (Є. Гребінка) стали народними піснями.	Факт!

18.	Леонід Глібов брав активну участь у викупі Тараса Шевченка.	Фейк! (Євген Гребінка).
19.	Збірник байок Євгенія Гребінки називався «Малоросійські приказки».	Факт!
20.	Автором байки «Ведмежий суд» є Леонід Глібов.	Фейк! (Євген Гребінка).
21.	Автором байки «Лебідь та гуси» є Євген Гребінка.	Факт!
22.	Автором байки «Бджола і Шершень» є Євген Гребінка.	Фейк! (Григорій Сковорода).
23.	Автором байки «Вовк та ягня» є Леонід Глібов.	Факт!
24.	Рідна річка Оржиця згадується Євгеном Гребінкою у байці «Верша та болото».	Фейк! («Рибалка»).
25.	Казку Ганса Христіана Андерсена «Гидке каченя» та байку Євгена Гребінки «Лебідь та гуси» об'єднують герої-птахи та спільна ідея.	Факт!
26.	Сюжет байки про лисицю і виноград використовували усі три байкарі.	Фейк! (Насправді – тільки Леонід Глібов).
27.	Автором байки «Вовк та огонь» є Євген Гребінка.	Факт!
28.	Байки Григорія Сковороди частково написані прозою.	Фейк! (Не частково, а усі).
29.	Крилатий вираз «Та тільки хура й досі там!» – із байки Леоніда Глібова «Лебідь, рак та щука».	Факт!
30.	Дія байки Євгена Гребінки «Школяр Денис» відбувається на Маланки, тобто влітку.	Фейк! (Взимку).
31.	Про те, як змінюється зір у залежності від висоти, розповідає байка Євгена Гребінки «Дядько на дзвіниці».	Факт!

32.	Про те, що не слід близько бути до панів, розповідає байка Євгена Гребінки «Ячмінь».	Фейк! («Вовк та вогонь»).
33.	У байці Є. Гребінки «Ведмежий суд» підсудним виступає віл, а позивачем – лисиця.	Факт!
34.	Крилатий вислів «Чужому лихові не смійся» із байки Є. Гребінки «Рибалка».	Фейк! (Л. Глібов. «Чиж та голуб»).
35.	Легковажним героєм байки Леоніда Глібова, якому запропонували танцювати на морозі, є коник-стрибунець.	Факт!
36.	У байці «Дуб та лозина» Леонід Глібов схвалює силу, і зневажає слабкість.	Фейк! (Автор засуджує зверхність у ставленні до слабких).
37.	Приказку «Розмова – срібло, а мовчання – золото» ілюструє байка Леоніда Глібова «Дві бочки».	Факт!
38.	Улюблену ідею «сродної» праці Григорій Сковорода висловив у байці «Голова і Тулуб».	Фейк! («Бджола і Шершень»).
39.	Байка Євгена Гребінки «Віл» розповідає, як головний герой помилився, гадаючи, що його нарешті оцінили належним чином.	Факт!
40.	Герой байки «Мірошник» Леоніда Глібова мріяв, щоб його млин стояв на Десні або на Сулі.	Фейк! (Про це мріяв мірошник із однойменної байки Євгена Гребінки).
41.	Відомими українськими байкарями ХХ ст. стали Василь Блакитний та Павло Глазовий.	Факт!
42.	Жанр української байки занепав у ХХ ст.	Фейк! (Спростовано попереднім фактом).

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА.

Книги.

Твори Є. Гребінки.

Гребінка Є. Твори : в 3 т. Т. 1 : Байки. Поезії. Оповідання. Повісті / Є. Гребінка. — Київ : Наук. думка, 1980. — 559 с. : іл.

Гребінка Є. Твори : в 3 т. Т. 2 : Прозові твори, 1841-1845 / Є. Гребінка. — Київ : Наук. думка, 1981. — 743 с.

Гребінка Є. Твори : в 3 т. Т. 3 : Повісті. Оповідання. Нариси. Статті. Рецензії. Листи / Є. Гребінка. — Київ : Наук. думка, 1981. — 703 с.

Гребінка Є. Байки. Поезії / Є. Гребінка ; авт. передм. та приміт. С. Зубков ; іл. Г. Зубковського. — Київ : Дніпро, 1990. — 247 с. : іл. — (Бібліотека української класики «Дніпро»).

Гребінка Є. Ведмежий суд : вибр. твори / Є. Гребінка ; мал. Ю. Северина ; передм. Б. Деркача. — Київ : Веселка, 1982. — 200 с. : іл.

Гребінка Є. Школяр Денис : байки / Є. Гребінка ; мал. А. Василенка. — Київ : Веселка, 1988. — 39 с. : іл.

Кращі українські байки / Г. С. Сковорода [та ін.] ; уклад. О. Зав'язкін ; худож. О. Зарбі-Гальчук. — Київ : Укрвидавполіграфія, 2016. — 223 с. : іл.

Книги про нього.

Білоусько О. Наш край в складі Російської імперії (остання чверть 18 – початок 20 ст.). Ч. 1 : Остання чверть 18 – 1 половина 19 ст. / О. Білоусько. — Полтава, 1999. — 111 с. : іл. — (Історія рідного краю з найдавніших часів до кінця 20 століття ; кн. 8).

Задорожна Л. Євген Гребінка : літ. постать / Л. Задорожна. — Київ : Твім інтер, 2000. — 158 с. — Бібліогр.: с. 150-157.

Шкурка М. Якби зустрілися ми знову... : публіцистика різних літ / М. Шкурка ; ред.-упоряд., авт. передм. Г. Білик ; обкл. Г. Ковіка. — Київ ; Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2015. — 274 с. : фотоіл., портр., ноти.

Статті.

«Баба-повитуха української літератури» : 2 лютого — 175 років від дня народження Євгена Гребінки // Шк. б-ка. — 2017.— № 1. — С. 35-37.

Білоусько-Богданець Н. Біографічні нариси Бориса Грінченка як джерело вивчення історії української літератури ХІХ ст. / Н. Білоусько-Богданець // Укр. мова і л-ра в шк. України. — 2018. — № 5. — С. 38-41. — Бібліогр.: с. 41.

Бондар О. Цикл уроків «Культура України наприкінці XVIII — першої половини XIX ст.» : історія України : 9 клас / О. Бондар // Історія та правознавство. — 2019. — № 13-15. — С. 14-21.

Грицай Л. Останній пізній романтик — Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» — Є. Гребінка / Л. Грицай // Укр. мова і л-ра в шк. України. — 2018. — № 7-8. — С. 49-50. — Бібліогр.: с. 50.

Жулинський М. Трое українців у «Північній Пальмірі», або Як випускники Ніжинської гімназії вищих наук завойовували Петербург / М. Жулинський // День. — 2012. — 10-11 лют. — С. 8. — Бібліогр.: с. 8.

Кумпан О. Пам'ять Євгена Гребінки вшанували фільмом / О. Кумпан // Літ. Україна. — 2012. — 9 лют. — С. 13.

Міхно О. Педагогічний портрет Євгена Гребінки : (до 200-річчя від дня народження письменника, педагога, видавця) / О. Міхно // Укр. мова і л-ра в школі. — 2012. — № 1. — С. 58-63. — Бібліогр.: с. 63.

Міхно О. Педагогічні світи Євгена Гребінки : 2 лютого — 200 років від дня народження письменника / О. Міхно // Педагогіч. газета. — 2012. — № 1. — С. 8.

Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів — 200 років / А. Мовчун // Почат. шк. — 2012. — № 4. — С. 54-56. — Бібліогр.: с. 56.

Наєнко М. Романсеро Євгена Гребінки / М. Наєнко // Літ. Україна. — 2012. — 2 лют. — С. 1, 4.

Неїжмак В. «Прощай, мій покою...» : 200 років тому народився Євген Гребінка, який став другом Тараса Шевченка та прославив «Очі чорнії» своєї коханой на весь світ / В. Неїжмак // Україна молода. — 2012. — 2 лют. — С. 11.

Новик О. Трансформація традиційного сюжету : в оповіданні Є. Гребінки «Мачеха и панночка» / О. Новик // Зарубіж. л-ра (Шк. світ). — 2012. — № 11. — С. 8-11. — Бібліогр.: с. 11.

Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу / О. Пономаренко // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. — 2015. — № 3. — С. 2-7.

Рудяченко О. «Очі чорні» і кохання Євгена Гребінки : спадщина / О. Рудяченко // День. — 2020. — 17-18 січ. — С. 22.

Стратілат М. Євген Гребінка — сучасник і предтеча / М. Стратілат // Чумацький шлях. — 2012. — № 1. — 1-а с. обкл., с. 5-8.

Супруненко М. Невгасиме горіння творчості : народжені в Україні / М. Супруненко // Журавлик. — 2021. — № 2. — С. 10.

У Петербурзі він був українцем : до 200-річчя від дня народження Є. П. Гребінки (1812-1848) // Календар знаменних і пам'ятних дат. — Київ, 2011. — № 1, 2012. — С. 79-87. — Бібліогр.: с. 84-87.

Хрещений батько Кобзаря : особистості // Урядовий кур'єр. — 2012. — 2 лют. — С. 21.

Шкурка М. «Нуте ж, хлопці, обзивайтесь! Годі вам мовчати!» / М. Шкурка // Літ. Україна. — 2013. — 14 лют. — С. 1, 13.

Методичні поради
організаторам дитячого читання
до 210-річчя від дня народження Євгена Гребінки
(серія «Великі Українці»)

«Люблю тебе я, мила Батьківщина...»

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко
Укладач Ю. В. Осадча
Літературний редактор О. А. Кадькаленко
Комп'ютерна верстка Н. В. Ярчак.
Підписано до друку 26.07.2022 р.
Зам. № 12. Тираж 25 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс: 400-65-87, тел.: 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
library@chl.kiev.ua

Національна бібліотека України для дітей
03190, Київ-190, вул. Я. Корчака, 60.
Тел.: (044) 400-41-44, 400-39-96
Факс: (044) 400-65-87
www.chl.kiev.ua
E-mail: library@chl.kiev.ua